

Dnes v čísle:

XI. Moravskoslezské dny
Vzpomínky na oběti
Knižní novinky z Filozofické
fakulty UP
Určující je dnes afektově
orientovaný proud... /II/
Sladká Francie /II/

Žurnál

Ročník 11 • Vychází 26. října 2001

K vyjádření ministra školství a MŠMT

Na vyjádření ministra školství, mládeže a tělovýchovy E. Zemana a k tiskovému zprávě MŠMT ČR ze dne 19. 10. 2001 reagovalo vedení Univerzity Palackého následujícím tiskovým sdělením:

K vyjádřením ministra E. Zemana a k tiskovému sdělení MŠMT ČR ze dne 19. 10. 2001

1. Ministr E. Zeman ve svém vyjádření pro média napadl Univerzitu Palackého v Olomouci, že „...Univerzita Palackého by se měla chytit za nos, protože v nálezu NKÚ je, že dotace, kterou obdržela na koleje a menzy, použila na opravu rektorátu“.

Není pravda, že dotace určená na ubytování a stravování studentů byla použita na opravu rektorátu – a v nálezu NKÚ takovou formulaci nenajdeme. Pravda je, že Správa kolejí a menz hradila z dotace na ubytování a stravování studentů služby, které se stravováním a ubytováním souvisejí, tj. služby Centra výpočetní techniky, právního oddělení, technického oddělení, ekonomického oddělení a autodopravu UP (rozvoz jídel).

2. Ministr E. Zeman sdělil Hospodářským novinám (19. – 21. 10. 2001): „Rektorka z Olomouce například kandidovala v senátních volbách za ODA.“

Rektorka Jana Mačáková nekandidovala v senátních volbách vůbec. S ODA nemá už několik let nic společného. (V senátních volbách kandidoval dvakrát úspěšně senátor a emeritní rektor UP Josef Jařab, jednou jako nezávislý na kandidátce ODA, podruhé opět jako nezávislý na kandidátce čtyřkoalice.)

3. V tiskové zprávě MŠMT se navíc uvádí, že UP Olomouc „u jedné z investičních akcí dokázala dalšími 16 dotávkami zvýšit cenu z původních 3 milionů korun až na 7 milionů“.

Neexistuje investiční akce UP, ke které by bylo uzavřeno 16 dotávek.

Závěrem:

Ukazuje se, že ministr Zeman je připraven použít jakékoliv polopravdy a vyslovené nepravdy (viz bod 2), aby odvedl pozornost od merita věci, tj. od financování veřejných vysokých škol.

Rektorka Univerzity Palackého v Olomouci si Vás dovoluje pozvat

na 8. přednášku z cyklu výročních přednášek k počtě J. L. Fischera, prvního rektora obnovené olomoucké univerzity.

Vědecká rada UP v Olomouci počtala svým výběrem

prof. Ing. Rudolfa Zahradníka, DrSc.,

mezinárodně uznávaného odborníka v kvantové chemii.

Přednášku s názvem **Molekulové vědy: deset poznámek** pronese ve středu 7. 11. v 10 hod. v aule Filozofické fakulty UP, Křížkovského 10, Olomouc.

Prof. MUDr. et PhDr. J. Mačáková, CSc.,
rektorka UP

Imatrikulace Univerzity třetího věku 2001

Středa 17. října 2001 – pro většinu lidí obyčejný podzimní den – se velmi významně zapsala do života studentů 1. ročníku Univerzity 3. věku Univerzity Palackého. V tento den byli slavnostně uvedeni do akademické obce této vysoké školy a mnohým z nich se tak splnil jejich dávný sen.

Imatrikulace, která proběhla v aule Filozofické fakulty UP, byla zahájena fanfárami, po kterých následovala státní hymna. Slavnostním aktem provázela ředitelka U3V Mgr. N. Kubičková, Ph.D., Univerzitu Palackého při obřadu zastupovali doc. D. Šimek, proděkan pro organizační a rozvojové záležitosti FF UP, prof. J. Riegerová, CSc., která zabezpečuje program U3V na Fakultě tělesné kultury UP, a doc. K. Dostálová, CSc., garantka U3V na Lékařské fakultě UP.

Atmosféra v aule dýchala zároven přátelstvím i oficiální důstojností, na tvářích studentů 1. ročníku jsme mohli vidět dojetí a štěstí. Přejeme jim, aby se jejich očekávání vkládaná do studia naplnila a aby cesta za rozšířením jejich znalostí byla lemována studijními úspěchy.

-bl-, foto -tj-

Toto číslo vychází s přílohou věnovanou Univerzitě třetího věku na UP (str. I – IV).

Prohlášení Akademického senátu Jihočeské univerzity

Dlouhodobě neuspokojivá situace v oblasti financování vysokých škol a neschopnost politické reprezentace země řešit objektivní problémy vysokých škol koncepčním způsobem neumožňují skutečný rozvoj vysokých škol v ČR a naopak ohrožují plnění jejich nejzákladnějších vzdělávacích a tvůrčích funkcí. Tato skutečnost spolu se snahou Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy ČR zkráslit, neúplnými či překroucenými informacemi vyvolat u veřejnosti dojem, že vláda vysokým školám poskytuje dostatečné množství prostředků, s nimiž však školy špatně

nakládají a za své problémy si mohou samy, vyvolala v posledních týdnech oprávněně nesouhlasné reakce České konference rektorů, Rady vysokých škol i akademických obcí jednotlivých českých vysokých škol.

Akademický senát Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích (dále jen AS JU) se připojuje k těmto protestním hlasům následujícím prohlášením:

- 1) AS JU vyslovuje plnou podporu protestním akcím českých vysokých škol.
- 2) AS JU konstatuje, že současné postavení vysokých škol jako veřejně prospěšných organizací nezabývá politické vedení státu odpovědností za kvalitu vzdělání mladé generace.
- 3) AS JU požaduje, aby MŠMT informovalo veřejnost pravdivě o dlouhodobém a dnes již kritickým nedostatečném financování vysokých škol, které se

Dokončení na str. 3

Olomoučtí středoškoláci podpořili vysoké školy

Studenti Slovanského gymnázia v Olomouci se rozhodli podpořit protestní akci UP následující výzvou:

My, níže podepsaní studenti Slovanského gymnázia v Olomouci, se připojujeme k Olomoucké výzvě studentů, pedagogů a zaměstnanců Univerzity Palackého v Olomouci ze dne 10. 10. 2001.

Máme eminentní zájem na kvalitní výuce na vysokých školách, když sami se již dnes ke studiu na nich připravujeme. Kvalita výuky závisí mimo jiné i na ekonomických podmínkách vysokých škol a ty jsou v současné době značně omezené. Ministr školství, mládeže a tělovýchovy do dnešního dne nedodržel svůj příslib zvýšit vysokým školám rozpočet na rok 2002.

Hrozba snížení úrovně vysokoškolského studia a nebezpečí snížení počtu studentů vysokých škol v České republice nesmí nastat!

Podílejte se na důstojných podmínkách pro práci učitelů a zaměstnanců vysokých škol!

Dejte šanci mladým lidem získat vědomosti v důstojných podmínkách!

Dejte šanci mladým lidem studovat!

Studenti středních škol a učni, podpořte vysokoškoláky, jde přece i o naši budoucnost!!!

Do 22. 10. se pod tuto výzvu se podepsalo 400 studentů Slovanského gymnázia v Olomouci.

-red-

Cena Edvarda Beneše pro studenta UP

V pátek 26. 10. 2001 se v sále Benešovy vily v Sezimově Ústí uskutečnilo slavnostní vyhlášení výsledků a předání cen 6. ročníku soutěže o Cenu Edvarda Beneše. Soutěž je pravidelně vyhlašována městem Sezimovo Ústí pro studenty vysokých škol. Ti mohou do soutěže přihlásit své práce z oboru *Historie 20. století* a z oboru *Sociologie*.

V letošním ročníku bylo do soutěže přihláшено 22 prací, což je o 10 prací více než v loňském ročníku. Podle slov zástupců odborných komisí byly i letos zaslány práce mimořádně kvalitní z hlediska odborného zpracování a byly orientovány na společensky závažná témata.

První místo letos získal student Katedry sociologie a andragogiky FF UP Miroslav Bača za práci s názvem **Česká republika na pozadí migrační situace v současné Evropě**.

Blahopřejeme!

-red-

ZPRÁVY, INFORMACE, OZNÁMENÍ

Usnesení České konference rektorů

Jedním z bodů usnesení, které přijala Česká konference rektorů na svém 60. zasedání ve dnech 18. – 19. 10. v Brně, byl požadavek, jímž ČR i nadále trvá na přijetí **účinných opatření zajišťujících navýšování finančních prostředků na veřejné vysoké školy alespoň o 0,2 % HDP ročně nejméně k úrovni 1,7 % HDP, která je průměrnou hodnotou v zemích OECD; tyto prostředky veřejné vysoké školy použijí ke svému rozvoji, zvyšování kvality a navýšování počtu přijímaných studentů.** Současně vzala ČR na vědomí informaci, že podkapitola veřejných vysokých škol v rozpočtu MSMT na rok 2002 má být navýšena o slíbené 2 mld Kč.

Dále ČR ve svém usnesení konstatuje, že **ve struktuře institucí provádějících základní výzkum v ČR jsou veřejné vysoké školy svým podílem na financování z veřejných zdrojů i počtu pracovníků zastoupeny neproporcionálně malým podílem ve srovnání s vyspělými zeměmi.** Východisko z této situace představuje podle představitelů VS **vytvoření podmínek pro integraci prostředků a institucí AV ČR a veřejných vysokých škol v rámci jednoho resortu; ČR podporuje principy otevřené soutěže v získávání prostředků pro vědeckou, výzkumnou a tvůrčí činnost.** Touto problematikou se bude ČR i nadále zabývat.

Na 61. zasedání ČR, které se uskuteční 27. 11. v Plzni, bude zařazen bod „Statut ČR“, v jehož rámci budou projednány návrhy jeho znění, které dojdou Kancelář ČR do 30. října 2001.

-red-

Jazykovědné sdružení zve

Olomoucká pobočka Jazykovědného sdružení České republiky zve na přednášku *Poznámka o ničem (O průniku morfologie a syntaxe)*, kterou prosloví PhDr. L. Veselovská, M.A.Dr. (FF UP Olomouc), ve středu 31. 10. 2001 v 16.30 hod. v posluchárně č. 7 na FF UP (Křížkovského 10). Úvodní slovo: prof. M. Komárek, DrSc. Hosté vítáni.

-bb-

Soutěž je uzavřena

Soutěž o studentskou vědeckou publikaci vyhlašuje Klub absolventů a příznivců UP každoročně. Z letos přihlášených deseti prací získají cenu Klubu tři postgraduální studenti UP za publikace v zahraničních odborných časopisech z oborů analytická chemie, molekulární biologie a lékařská mikrobiologie. Uznání s finanční odměnou jim předá rektorka UP na slavnostním zasedání vědeckých rad v listopadu. Zbývající práce byly předány příslušným fakultám s doporučením na ocenění děkanem fakulty.

-red-

žen několik rádek

Když nás budou miliony

Mezi solidarizujícími reakcemi na protesty českých vysokých škol se v těchto dnech objevila i podpora těch, pro které problémy spojené s vysokoškolským studiem teprve nastanou. Dnešním středoškolským čas ubíhá rychle – o to rychleji, o č pomalejší je dosavadní tempo změn k lepšímu (z této perspektivy se dá očekávat brzká aktivizace žáků druhého stupně základních škol – vždyť co znamená nějakých osm, deset let ve srovnání se zavedenou rychlostí při tvorbě smysluplné koncepce vzdělávání?).

Politici každopádně něco zaznamenali: z jejich sdělení na adresu vysokého školství v těchto dnech zřetelně číší nervozita; možná, že se zalekli, jestli se náhodou z hrstky otravných intelektuálů neklube početná voličská základna, kterou nutno začít zavčasu hýčkat.

V. Mazochová

• UDÁLOSTI • UDÁLOSTI • UDÁLOSTI •

XI. Moravskoslezské dny

Klinika plicních nemocí a tbc se tradičně účastnila organizace Moravskoslezských dnů pneumologů, které se tentokrát konaly v příjemném prostředí lázní v Luhačovicích. Jako nosná problematika byla zvolena zánětlivá onemocnění respiračního traktu, a to především záněty plic a pohrudnice. Kromě toho proběhla také symposia s tematikou léčby chronické obstrukční plicní nemoci, která vzniká na podkladě chronického zánětu průdušek a rozedmy. Ve dvou dnech bylo prezentováno 54 odborných sdělení českých a slovenských pracovníků.

Olomoucká klinika představila předběžné výsledky studie o výskytu pneumonie v České republice (Kolek), které ukazují stoupající význam atypických patogenů. Tento trend dokumentovala i kasuistika závažné mykoplasmové pneumonie s hemolytickými projevy (Lošťáková). Dále byly referovány nové poznatky o larvální toxokaróze (Hobzová, Kohnová), alergické plicní aspergilóze (Fojtů) a poškození plic u chrlíčů ohně (Grygárková, Bulava). Infekcemi u imunokompromitovaných pacientů se zabýval tým brněnské plicní kliniky pod vedením doc. Skříčkové, který se zaměřil především na infekce vyvolané *Pneumocystis carinii*. Zajímavý blok se týkal pleurálního syndromu, jeho příčin, neinvazivní i invazivní diagnostiky (Marel, Praha; Plutinský, Nitra). Aspekty profesionálního poškození plic (pneumokiozy, poškození textilním prachem) diskutovali Kohout (Plzeň) a Nakládalová (Olomouc). Někteří vystoupení chirurgů se sice týkala léčby bronchogenního karcinomu, ale většina byla zaměřena na méně časté zároky u zánětlivých onemocnění. O pleurektomiích referoval Klein (Olomouc), o řešení pneumotoraxů a ruptur průdušnice pak brněnský chirurgové Čapov a Pešťal.

Mnohá další sdělení ukázala mimořádnou pestrost problematiky respiračních zánětů, které mohou souviset s infekcí, alergickými reakcemi nebo toxickým působením zevního prostředí. Jejich diagnostika se

neustále zpřesňuje a léčba se zkvalitňuje díky novým účinnějším antibiotikům. Především se zkracuje doba léčby, klesá výskyt komplikací a nutnost hospitalizace. Přesto možná překvapí konstatování, že pneumonie jsou i nadále třetí nejčastější příčinou smrti v celosvětové populaci a umírá na ně více než 3 miliony lidí ročně. Umrtlost na infekční zánět plic je největší v časném dětském věku a ve stáří. Je ovlivněna především přítomností jiných závažných nemocí, u nichž je pneumonie bezprostředním smrtícím mechanismem.

Prof. V. Kolek, CSC., přednosta Kliniky plicních nemocí a tuberkulózy LF UP

Ve středu 24. 10. byl hostem D-klubu na Katedře teorie a dějin dramatických umění FF UP režisér **David Drábek**, absolvent Katedry teorie a dějin dramatických umění FF UP, který se před nedávnem zúčastnil také prezentace berlínského divadla *Volksbühne* (viz Žurnál č. 5, str. 3). Rozhovor s D. Drábekem, duchovním otcem projektu *Hořící dům*, jenž v těchto dnech zahajuje svou letošní divadelní sezónu, přineseme v příštím čísle ŽUP.

-red-, foto -tj-

Týden pro duševní zdraví

Od pondělí 8. 10. do pátku 12. 10. se také Olomouc zapojila do celorepublikového humanitárního a kulturního projektu *Týden pro duševní zdraví*. Cílem akce bylo informovat veřejnost o problematice duševně nemocných, mentální hygieně jako prevenci duševních onemocnění, o aktivitách organizací působících v oblasti péče o duševně nemocné i aktivitách dalších neziskových organizací působících v sociálně zdravotní oblasti.

Po celý týden se mohli olomoučtí zúčastňovat přednášek, workshopů, dílen, na nichž se prezentovali organizace a sdružení, zabývající se pomocí našim handicapovaným občanům. Jednou z takovýchto organizací je občanské sdružení SPOLU, jehož členové

zavítali na Pedagogickou fakultu UP, aby zde oslovili zejména studenty speciální pedagogiky a nabídli jim možnost spolupráce. Sdružení poskytuje službu osobní asistence dětem se zdravotním postižením, nabízí integrované volnočasové aktivity a pomáhá lidem s těžším zdravotním postižením získat a udržet si práci.

Dalšími akcemi, jež se uskutečnily pod záštitou naší univerzity, byl kurz arteterapie, beseda o teroristických útocích a jejich následcích *Vzpomínky na oběti*, pořádaná Katedrou psychologie FF UP, a beseda se studenty sociologie na téma svět lidí s postižením, pořádaná Katedrou sociologie a andragogiky FF UP.

-ano-

Vzpomínky na oběti

Měsíc po útku na Světové obchodní centrum v New Yorku proběhl ve čtvrtek 11. 10. 2001 v olomouckém kině Metropol seminář s názvem *Vzpomínky na oběti*.

Po krátkém uctění památky zemřelých chvíli ticha, představila dr. PhDr. B. Baštecká, členka Katedry psychologie FF UP a moderátorka celé akce, postupně své hosty: MUDr. M. Fišera, ředitele Územní záchranné služby Olomouc, P. Mgr. Holíka, vojenského kaplana a člena bosenské mise S-FOR, por. V. Obšila (Policie ČR), Ing. R. Zapletal, vedoucí odboru ochrany města Olomouc a zástupce hasičů kap. M. Karlece, vyznamenaného čestným uznáním prezidenta republiky.

Seminář byl určen m. j. studentům psychologie, medicíny, teologie a sociologie – tedy všem, kteří se v podobných krizových situacích budou vyskytovat a měli by představovat jak fyzickou, tak i psychickou oporu postiženým či jejich blízkým.

Účastníci nechal veřejnost nahlédnout do své každodenní náročné a často i nevděčné práce. Hovo-

řilo se o lhostejnosti, osobní zodpovědnosti, schopnosti včas a přiměřeně zasáhnout.

Bylo občerstvující a povzbuzující vidět tolik schopných a obětavých lidí, kteří bez ohledu na své většinou neadekvátní finanční ohodnocení podávají téměř nadlidské výkony.

V závěru setkání zaznělo přání pokračovat periodicky v těchto seminářích, jež mají za cíl posílit informovanost a prohloubit komunikaci mezi odborníky a laickou veřejností.

Mohu-li hovořit za širší auditorium, myslím, že by do budoucna uvítalo větší časový prostor k diskusi.

Ráda bych touto cestou poděkovala Katedře psychologie FF UP, která duchapřítomně zareagovala na aktuální události a dozajista tak přispěla k dlouhodobému a nelehkému procesu celkového „zcitlivění“ společnosti.

Mgr. M. Maliňáková, CMTF UP

• UDÁLOSTI • UDÁLOSTI • UDÁLOSTI •**ZPRÁVY, INFORMACE,
OZNÁMENÍ****Náš svět: bez bariér**

S neobvyklým, ale potěšujícím zájmem posluchačů PdF UP se setkala akce pořádaná dne 17. 10. 2001 Katedrou speciální pedagogiky PdF UP pod názvem *Náš svět*. Seminář byl anoncován jako prezentace videokazety mapující činnost občanského sdružení *Ecce homo Šternberk*.

Předmětem činnosti a hlavním cílem občanského sdružení *Ecce homo* je pomoc lidem s postižením, jejich integrace a odstranění bariér mezi světem osob s postižením a bez postižení tak, aby se všichni stali součástí jedné společnosti.

Občanské sdružení *Ecce homo* iniciovali v roce 1996 manželé E. a J. Kráčmarovi, k jejich předním spolupracovníkům patří fotograf J. Štreit. Sdružení se orientuje na programy sociální a zdravotní, pedagogické, kulturní a společenské.

O pedagogickém programu referovala PaedDr. E. Kráčmarová, absolventka Katedry speciální pedagogiky PdF UP z roku 1989. Jako speciální pedagožka se soustřeďuje zejména na činnost poradenskou s nejširším záběrem od začleňování dětí s postižením do

systemu běžných škol po tvorbu počítačových výukových programů pro děti a spolupráci při tvorbě speciálních pedagogických pomůcek.

Kulturní a společenský program zaštiťuje J. Kráčmar za součinnosti mnoha veřejných a společenských institucí včetně ministerstev (školství a kultury, zdravotnictví, práce a sociálních věcí).

O cílené prospěšné spolupráci s občanským sdružením *Ecce homo* pohovořil starosta města Šternberka Mgr. P. Skvya.

K unikátním projektům zmiňovaného občanského sdružení patří naučné stezky (včetně cyklotras) budované nejen v nejbližší okoli Šternberka a diferencované podle věku výletníků (např. stezka „pro mimina“), ale také podle jejich zdravotního stavu (naučná stezka Prábába v příměstském lese u Šternberka přístupná i vozíčkářům).

Na dotazy shromážděných studentů i pedagogů odpovídali jak manželé Kráčmarovi, tak ředitelka mateřské školy úspěšně integrující děti s postižením M. Skřebská a speciální pedagožka Mgr. J. Smičková.

Seminář byl konkrétním dokladem žádoucího propojení speciálně pedagogické teorie s praxí a nepochybně zasel do nejejdné pedagogicky naladěné duše semínko odvahy poprat se s ne vždy objektivně příznivými podmínkami speciálně pedagogického působení.

Doc. A. Peutelschmiedová, Ph.D.,
Katedra speciální pedagogiky PdF UP

Ze zasedání Kolegia rektorky

Kolegium rektorky zasedalo 17. 10. 2001. Prorektor doc. R. Horák informoval o opatřeních vyplývajících ze schválení nových, upravených či novelizovaných předpisů v AS UP dne 3. 10. 2001. Diskutován byl bod týkající se termínů ustanovení kolegií oborů a rozdělení činností ve vyjmenovaných oblastech mezi Rektoriát, univerzitní zařízení a fakulty. Vědecké rady fakult zformulují do 31. 12. 2001 základní představu a do poloviny března 2002 navrhnou ustavení kolegií oborů. Vědecká rada UP dne 8. 4. 2002 projedná návrhy kolegií oborů z fakultních vědeckých rad.

Rektorka UP informovala o pozastavení příprav na podkladech pro *Učitel'ské noviny*. Na ČRK bude dohodnut společný postup při zveřejňování počtů přijímaných uchazečů pro akademický rok 2002/2003.

MŠMT vyhlásilo rozvojové programy na rok 2002. Rektorka požádala o odevzdání návrhů do 15. 11. na sekretariát rektorky, v případě žádostí o program podpory celoživotního vzdělávání do konce října 2001, aby mohlo být stanoveno pořadí na poradě s děkány dne 6. 11. 2001.

Další zasedání Kolegia rektorky se uskuteční 21. 11. 2001.

Ze Zázpisu zasedání Kolegia rektorky vybrala

-ano-

Prohlášení...

projevuje především růstem jejich vnitřního zadlužení, zastaráním a nedostatečným vybavením laboratoří a knihoven, nízkými platy a odchody mladých pedagogů, pro něž dráha vysokoškolského učitele není perspektivní.

4) AS JU odmítá nařčení, že vedení fakult štvou studenty do stávek. Vedení fakult jsou naopak povinna pravdivě informovat akademickou obec o stavu fakult a vysvětlovat, proč úroveň vzdělávání klesá vinou reálné se snižujících příjmů – ty jsou jen polovičním podílem HDP ve srovnání s průměrem ostatních zemí OECD. Často diskutované, již dvakrát příslibené 2 miliardy do rozpočtu vysokých škol na r. 2002 mohou být pozitivně hodnoceny jen tehdy, bude-li to první – zatím nesmělý, ale závazný – krok tímto směrem.

5) AS JU považuje za žádoucí, aby vzhledem k neplnění programového prohlášení vlády ČR v oblasti podpory rozvoje vysokých škol a ke svým aktivitám a výroklům z posledních týdnů ministr školství, absolvent Jihočeské univerzity, uvážil vhodnost svého dalšího setrvání ve funkci.

6) AS JU palčivě pociťuje, že vysoké školy nemohou pracovat ve stabilním prostředí a své dlouhodobé koncepce musí naopak každoročně měnit podle stále měnících pravidel státní podpory a hodnocení vysokých škol.

V rámci Projektu romského vzdělávání se v úterý 16. 10. uskutečnila na Katedře sociologie a andragogiky FF UP přednáška prof. Stanislava Hubika z Ústavu humanitních věd Mendelovy univerzity v Brně nazvaná „Problém rasismu, ras a menšin v kulturní antropologii“.

-red-, foto -tj-

Dokončení ze str. 1

7) Proto AS JU žádá, aby vláda ČR spolu s oběma komorami Parlamentu ČR vypracovaly a schválily nadstraníckou dlouhodobou a závaznou koncepci dalšího směřování školství v ČR, která by umožnila jeho skutečný rozvoj, a ne jen pouhé přežívání. To do budoucna do značné míry rozhodne o tom, zda naši lidé budou pracovat jen u montážních pásů EU, nebo také v jejich konstrukčních kancelářích.

8) AS JU vyzývá senáty ostatních vysokých škol, aby letošní výročí 17. listopadu využily k diskusím o stavu našeho vysokoškolského vzdělávání, zejména k precizní formulaci požadavků na státní politiku v oblasti vysokoškolského vzdělávání, úvahám o jeho ceně, nediskriminujícím systému školného včetně přípravy stipendijních systémů. Výsledky těchto diskusí je třeba zveřejňovat, a tím dát vládě i parlamentu nezbytné podklady.

9) V případě, že se tato očekávání ukáží jako nereálná, je AS JU připraven sáhnout spolu s ostatními vysokými školami i k důraznějším akcím při prosazování našich oprávněných požadavků. V této souvislosti se AS JU obrací na akademické senáty dalších vysokých škol s výzvou k těsnější koordinaci jednotlivých kroků.

Tohoto prohlášení Akademický senát Jihočeské univerzity přijal dne 22. 10. 2001.

-peb-

Nové informace**k „Popravě vysokých škol“**

V pondělí 22. 10. 2001 se uskutečnila již druhá organizační schůzka chystaného happeningu, z níž posléze vyplynulo toto: akce bude zahájena 8. 11. ve 13.30 u Právnické fakulty UP průvodem k Tereziánské zbrojnici. Inscenační štáb dále oznamuje, že nábor pro herecké obsazení happeningu proběhne v pondělí 29. 10. od 18.00 na Katedře teorie a dějin dramatických umění (Wurmova 13). Internetové stránky akce se nacházejí na adrese <http://poprava.unas.cz>. Případné dotazy je možno směřovat k tiskové mluvčí „Popravě“ Ludmile Doležalové na její emailovou adresu LidumilkaD@centrum.cz.

-pek-

Pozvánka na konferenci

Studentská komora Akademického senátu VUT v Brně pořádá ve spolupráci s Radou vysokých škol ČR a Centrem pro studium vysokého školství celostátní konferenci studentů vysokých škol na téma *Současná úloha a postavení studentů na vysokých školách*.

Konference se bude konat 6. – 7. 12. 2001 v Centru VUT (Antonínská 1, Brno). Diskutovány budou témata *Evropský prostor vysokoškolského vzdělávání, Hodnocení akademických pracovníků studenty, Postavení studenta ve výuce, Postavení studenta v managementu vysokých škol*.

Závaznou přihlášku na konferenci je nutno odeslat do 15. 11. 2001 na adresu: J. Cardová, Rektoriát VUT v Brně, Antonínská 1, 601 90 Brno. Internetová adresa konference: www.skas.vutbr.cz/konference/.

-red-

UP Olomouc Doubles

FTK UP pořádá dne 10. 11. 2001 tradiční turnaj čtyřher pro zaměstnance, sponzory a pozvané hosty ve sportovní hale Tennis Clubu v Prostějově (Kostelecká ul.). Turnaj je určen pro rekreační hráče, kteří minimálně pět let nehrají I., II. ligu, respektive divizi.

Věkové kategorie: muži – do 45 let (jeden či oba hráči); muži – nad 45 let (oba hráči); ženy bez omezení věku.

Startovní činí 200 Kč za dvojici a bude vybíráno při prezentaci. V průběhu turnaje bude poskytnuto občerstvení, oběd, a večere. V odpoledních hodinách bude k dispozici bowling a squash.

Závazné přihlášky dvojic s uvedením kategorie zašlete písemně nebo e-mailem do 2. 11. 2001 na adresu dr. J. Zháněl, FTK, Tr. Míru 115, 711 11 Olomouc, e-mail zhanel@ftknw.upol.cz.

-red-

Lyžování v Korutanech

Akademik sport centrum UP Olomouc pořádá pro studenty *Lyžování v Korutanech* v termínech:

- 15. – 20. 12. 2001 – Molltal – Ledovec (4 dny); 3900,- Kč pro držitele průkazu AC UP, 4200,- Kč pro ostatní studenty. V ceně ubytování v apartmánech, doprava autobusem, skipas 4 dny.
- 12. – 17. 1. 2001 – Nasfeld (5 dnů); 4500,- Kč pro držitele průkazu AC UP, 4800,- Kč pro ostatní studenty. V ceně ubytování v apartmánech, doprava autobusem, skipas 5 dnů.
- 6. – 11. 4. 2001 – Molltal – Ledovec (4 dny); 4500,- Kč. V ceně ubytování v apartmánech, doprava autobusem, skipas 4 dny.

Pro prosincový a lednový termín je nutno složit 50% zálohu do konce října. Bližší informace podá Mgr. H. Vyroubalová (tel. 5636450).

-red-

Třetí aukce výtvarného umění

Ještě dnes, v pátek 26. 10. do 17 hod., jsou v Galerii Zbrojnice IC UP vystavena díla, která budou v sobotu 27. 10. ve 13.30 hod. tamtéž dražena na 3. aukci výtvarného umění. Aukci pořádají Galerie Primavesi a aukční síň Vltavín Praha.

-red-

ZPRÁVY, INFORMACE, OZNÁMENÍ

Stručně

V Divadle hudby proběhlo 24. 10. Olomoucké otolaryngologické odpoledne. * * *

Ve dnech 26. – 27. 10. se v prostorách Informačního centra UP uskutečnilo mezinárodní sympozium o šlechtě, které pod názvem *Adel in (aus) Böhmen und Mähren im 19. Jahrhundert* uspořádala Katedra historie FF UP.

-red-

Evropský veletrh vzdělávání

Ve dnech 30. 10. až 2. 11. Se v areálu brněnského výstaviště (pavilon G2) uskuteční již VIII. ročník veletrhu univerzitního i neuniverzitního pomaturitního studia, jehož cílem je poskytnout co nejvíce informací o vysokoškolském vzdělání absolventům středních škol. Mezi účastníky veletrhu bude i letos zastoupena Univerzita Palackého všemi svými sedmi fakultami.

Veletrh pořádá Softwarová společnost MP-Soft, s. r. o., pod záštitou Ministerstva školství a rektora Vysokého učení technického v Brně.

Podrobnější informace naleznete na adrese <http://www.gaudeamus.cz>.

-red-

Literární soutěž pro studenty UP

Rektorka UP ve snaze povzbudit literární tvorbu studentů a umožnit tvůrcům dialog s posuzovateli jejich práce vyhlašuje 8. ročník veřejné literární soutěže pro studenty UP.

Informace o podmínkách a termínech soutěže naleznete na webových stránkách UP <http://risc.upol.cz/aktuality>.

-red-

„Nový prostor“ pro bezdomovce

Jednou z možností, jak pomoci lidem bez střechy nad hlavou, je sociální služba *Streetpapers* – ve světě jeden z nejvypracovanějších způsobů, jak dát jednoduše a pravidelně možnost vydělku lidem bez střechy nad hlavou a zároveň zprostředkovat problém bezdomovectví lidem bydlícím. V ČR se zatím s „bezdomovci-prodávací“ můžete potkat v Ostravě, Brně, Plzni a Praze; nyní je ve spolupráci s charitním domem Samaritán připravována možnost i pro bezdomovce ve městě Olomouci – prodej časopisu *Nový prostor* v ulicích města.

Pro studenty oboru sociální práce a žurnalistiky se tímto naskýtá možnost spolupráce ve formě studentské praxe v atraktivním sociálním projektu.

Podrobnější informace naleznete na adrese www.1street.cz; kontakt: O. Babica, tel. 0608/720709, Dušan Pořízka tel. 068/5500313, samaritan@olomouc.caritas.cz.

-red-

Co s podzimem aneb Glosa při příležitosti přechodu na zimní čas

„Podzim, podzim přichází, nadělá mi nesnázi...“ zpívá v jedné své písni Jiří Grossmann. Určitě není jediný. Skončilo nám krátké období opožděného babího léta a vystřídaly ho sychravé ranní mlhy v probouzejících se ulicích města, podmračená obloha zvící k poobědové spací pauze. Jelikož je však většina z nás omezena striktní pracovní dobou, nepřipadá akt krátkého zamhouření oka v úvahu. Jediné, že bychom půlhodinovou obědovou pauzu nahradili přestávkou spací, a šli si, jak říkali naši dědové, na chvilku dáchnout. Ale to by nás pak zase trápil hlad... Nadto žádné pracoviště nemá sdostatek pohodlných sofa, na nichž by mohlo naše tělo spočinout, a není ani zaručeno, že půlhodinka stačí k vypuzení ospalého výrazu ve tváři.

Inu, budeme muset ten zimní čas nějak přebdít... -ano-

UNIVERZITNÍ PRACOVISŤE INFORMUJÍ

Evaluace programu UP

Nechce se nám ani věřit, že je to už deset let, kdy jsme začali jednat s Asociací kolejí Středozápadu (ACM) z USA o možné spolupráci. Připomněla nám to v těchto dnech kancelář ACM v Chicagu, která při příležitosti tohoto kulatého výročí trvání programu Central European Studies in the Czech Republic provedla hodnocení programu. Evaluační komisi tvořili tři členové z různých škol sdružených v Asociaci a v týdnu od 8. do 12. 10. 2001 hodnotili jednak akademickou náplň programu (skladbu přednášených témat, náročnost, schopnost komunikace učitelů se studenty), jednak ostatní komponenty, jako např. ubytování v rodinách, ubytování na kolejích UP, úroveň a náplň exkurzí, které doplňují výuku, přístup k informacím (knihovny, počítačové místnosti), organizační záležitosti, možnosti sociálních kontaktů i možnosti kulturního využití studentů. Byla to velmi důkladná analýza všech složek programu a po předběžném závěrečném shrnutí poznatků komise můžeme konstatovat, že dopadla k oboustranné spokojenosti. Za to patří díky především všem učitelům FF, kteří se na zmíněném programu podílejí, vedení FF, které mu vychází po organizační stránce vstříc, a hlavně akademickému koordinátorovi programu Dr. Františku Znebežankovi, jenž úspěšně zajišťuje kvalitní náplň programu a jeho hladký průběh.

Program studia v zahraničí znamená pro americké studenty zvýšené finanční náklady. Je to ovšem program, který je integrální součástí jejich studia a za něj mají adekvátní počet kreditů. Není tedy divu, že organizace zodpovědná za takový program čas od času kontroluje kvalitu a úroveň výuky, a nakonec kvalitu sociálních kontaktů, které jsou samozřejmou

součástí programu a předpokladem pro poznávání nových zemí a kultur.

Program ACM není jediným celistvým výukovým programem na UP pro zahraniční studenty. Už několik let probíhá také podobný kurz pro studenty z Nebrasky a Minnesoty, bohemisté nabízejí celoročně zahraničním studentům možnost vzdělávat se v českém jazyce, politologové mají také nabídku v anglickém jazyce, medicína dokonce nabízí celý šestiletý program studia v angličtině. Takovéto programy jsou rozhodně přínosem pro zahraniční studenty ve smyslu lepšího porozumění jiným zemím, jejich kulturní historii a integraci do hodnot i problémů vědního světa. Chtěli bychom ale také zdůraznit nemalý význam takových programů pro celou univerzitu: je to velmi jednoznačná a velmi kladná propagace UP i města Olomouce, protože absolventi těchto programů v naprosté většině vysoce oceňují akademickou úroveň výuky i ostatní služby poskytované UP (knihovny, ubytování apod.), cítí se také velmi dobře ve městě Olomouci, které je poklidnější než Praha, ale také přátelštější, levnější a které je velmi dobrým východiskem k vyletům do dalších zajímavých měst, jako jsou Vídeň, Krakov, Bratislava, Budapešť. Kromě tyto tyto programy také přinesou fakultě a celé univerzitě peníze.

To vše zdůrazňujeme také proto, abychom mohli uzavřít staronovou výzovu: takových a podobných programů je univerzitě potřeba a není možné počítat s tím, že hrstka akademických pracovníků, kteří zatím vyučují ve většině stávajících programů, má ještě kapacitu pro další podobné aktivity.

Doc. L. Hornová, Mgr. J. Herynková

Knižní novinky z Filozofické fakulty UP

Hranička knižních publikací vzniklých v poslední době na FF UP je složena ze šesti titulů (omlouváme se autorům, o jejichž nově vydané knize nemáme prozatím povědomost). Jaroslav Peprník sestavil obsáhlou antologii nepostradatelnou pro anglofilně orientovaného bohémistu (a vice versa) *Anglie očima české literatury: od středověku po rok 2000* (Univerzita Palackého v Olomouci 2001, 491 stran) a připravuje obdobně koncipovanou antologii pohližející na Spojené státy americké. Libuše Spáčilová v monografii *Das Frühneuhochdeutsche in der Olmützer Stadtkanzlei* (Weidler Buchverlag Berlin 2001, 405 stran) komplexně analyzuje ranou horní němčinu v olomoucké městské kanceláři. Alena Štěrbová a Tatjana Lazorčáková pojednaly na téma *Umělecké osobnosti brněnského rozhlasu* (Univerzita Palackého v Olomouci 2001, 107 stran); první z autorek právě dokončila monografii věnovanou divadelním hrám Václava Havla. Jiří Fiala napsal na objednávku města Sternberka brožurku *Albert ze Sternberka († 16. 1. 1380) – Životopisný nástin* (Danal Olomouc 2001, 22 stran); Vydavatelství Univerzity Palackého vyhotovilo Fialovu monografii *Dobové české slovesné reflexe slezských válek a příruženou edici České písně ze slezských válek*. Ivo Bartček je editorem a autorem předmluvy 1. svazku nové knižní řady Katedry historie FF UP *Historiografie Moravy a Slezska* (Univerzita Palackého v Olomouci 2001, 193 stran); svazek obsahuje portréty následujících osobností (v závorce jméno autora portréty): *Augustin Olomoucký, 1467–1513* (Miloš Kouřil), *Jan Dubravský, 1486–1553* (Libuše Hrabová), *Josef Vratislav Monse, 1733–1793* (Jiří Fiala), *Josef Leonard Knoll, 1775–1841* (Stanislava Kovářová), *Alois Vojtěch Sembera, 1807–1882* (Josef Bartoš), *František Matouš Klácel, 1808–1882* (Miloš Trapl), *Beda Dudík, 1815–1890* (Eva Ryšavá), *Josef Zukal, 1841–1929* (Radek Fukala), *Johann Loserth, 1846–1936* (Marie Macková), *Augustin Alois Neumann, 1891–1948* (Roman Zaoral), *Ladislav Husák, 1898–1972* (Jindřich Schulz), *Miloslav Trapl, 1899–1979* (Miloš Trapl), *Jindřich Šebánek, 1900–1977* (Jan Bistrický) a *Josef Svátek, 1921–1997* (Zdeněk Fišer); jména historiků portrétovaných ve 2. svazku uvedené série a autory jejich portrétů

stanoví editor do konce září 2001 s tím, že svazek bude autorsky připraven do konce tohoto roku. Po Opelíkové výboru za prací olomouckého literárního vědeckého Oldřicha Králíka *Osvobozená slova* (1995) pořídili Jiří Opelík a Jan Schneider další výbor s názvem *Oldřich Králík: Platnosti slova (Studie a kritiky)* (Periplum, družstvo nakladatelů v Olomouci, 2001, 495 stran); kniha kromě doslovu Jana Schneidera obsahuje Králíkovy stati rozčleněné do tří oddílů: 1. *Kritiky*, 2. *Olomoucensia*, 3. *Literárněhistorické studie*.

Dvousvazkový sborník *Česká literatura na konci tisíciletí – Příspěvky z 2. kongresu světové literárněvědné bohémistiky (Praha 3. – 8. července 2000)* je naproti tomu výsledkem globálního snažení této vědecké disciplíny; byl vydán Ústavem pro českou literaturu Akademie věd České republiky v Praze (2001, I. + II. sv. 895 stran), přispěli však do něj i olomoučtí literárněvědní bohémisté, a to *Eduard Petřů (Středověký chiliasmus jako existenciální prožitek konce epochy)*, *Jiří Fiala* a *Marie Sobotková (Česká literatura na Moravě přelomu 18. a 19. století)*, *František Všetíčka (Konec Hackenschmidův Viktora Dyka)*, doktorand Katedry bohémistiky FF UP *Petr Komenda (Hranice umělecké události v Halasových textech)* a *Lubomír Machala (Česká próza na konci tisíciletí)*. Z příspěvků členů Literárněvědné sekce Katedry bohémistiky FF UP bylo sestaveno letošní 6. číslo časopisu *Česká literatura* (vydáváného Ústavem pro českou literaturu AV ČR), jež vyjde koncem roku 2001.

-if-
Poznámka: Redakce Žurnálu UP ráda doplní tento bibliografický přehled a výhled o další čerstvé knižní tituly, pokud o nich bude informována, a uvítá podobné informace z jiných fakult UP.

-red-

Nápady nevydává mozek dobrovolně – k tomu musí být vyprovokován.

-kos-

Z UMĚLECKÝCH PRACOVÍŠŤ UP**Určující je dnes afektivně orientovaný proud...**

Mgr., Mgr. Vít Zouhar působí na Katedře hudební výchovy PdF UP, kde vyučuje rozbor skladeb, nauku o hudebních nástrojích a hudbu 20. století. O jeho tvorbě a směřování současně vážné hudby jsme s ním hovořili v minulém čísle Žurnálu UP; dnes přinášíme dokončení:

S jakým ohlasem se setkává původní česká tvorba v zahraničí?

Na tuto otázku nelze jednoznačně odpovědět. Kontext, v němž zaznívá česká soudobá hudba, je velmi různorodý. Domácí soudobá hudební produkce navíc nemá v euroamerickém prostoru tak etablované a vlivné autory, jako jsou např. Sofia Gubaidulina, Krzysztof Penderecki nebo Arvo Pärt. Ze současných českých žijících skladatelů se navzdory mnoha mýtům tak výrazně žádný neprosadil. Mladší generace navíc globálně provází jakási „krize jmen“. A tak lze sice hovořit například o častém uvádění skladeb Martina Smolky na německých festivalech, připomínat Herderovu cenu Marka Kopelenta, postavení Petra Kotíka a jeho S.E.M. Ensemble, severoamerická provedení skladeb Viktora Kalabise nebo etablování Petera Grahama a Pavla Zemka ve Velké Británii. Ale přesto bych se na základě toho zdráhal generalizovat soudy o obecném ohlasu české hudby v zahraničí.

Obecně panuje názor, že skládání počítačové hudby je jednodušší, pohodlnější...

Ano, právě včera jsem zase slyšel podobný názor od jednoho mladého skladatele. Myslím, že víc než s počítači to souvisí s obecnou averzí k technice, technologiím a také se sklonem k jejich demonzování. Představa o počítači, jako zjednodušujícím prostředku bohužel často koresponduje s apelem na jakési skryté nebezpečí, jež toto zjednodušení skrývá, podobně hrozbám příliš krátkých sukni nebo mimozemských civilizací. Takové postoje často souvisí se vším možným, jen ne s praktickou zkušeností s počítači. Platí totiž pravidlo, že podobně jako lze například napsat vzkaz na kus papíru rukou rychleji, než jej natukat a vytisknout na počítači, tak podobně je tomu i s notami, zvukovým záznamem, a dalšími hudebními možnostmi počítače. Je nepochybné, že jsou věci, jako je tištění partů z partitury, kopírování patternů v repetitivních skladbách, vytváření zvukových smyček apod., které lze udělat s pomocí počítače o něco snadněji než ručně nebo na jiném médiu, ale obecně platí, že většina kroků trvá přibližně stejně tak dlouho jako bez počítače. Neboli: počítač je stále převážně prostředek podobný ruce nebo peru. I v případě algoritmických kompozičních procesů realizuje převážně předem cosi již určeného. A právě onen koncept, téma, pattern, formu, kontext atd. počítač příliš neurychlí, ani neusnadní. Jeden příklad za všechny: americký skladatel a teoretik David Cope před několika lety vyvinul program EMI, který je schopen sám komponovat hudební skladby. Tento program vytvořil například také 42. Mozartovu symfonii, ovšem výsledné podobě předcházela velmi komplikovaný a dlouhotrvající proces plný množství Copeových analýz Mozartových děl, selekcí paramet-

rů, definování vzorců atd. atd., tedy cosi, co časově bylo minimálně stejně tak náročné, jako kdyby se David Cope sám pustil do psaní této symfonie na základě svých znalostí Mozarta. Tedy: výrobu notového materiálu, smyček, reprodukcí, to vše lze pomocí počítače urychlit, ne však sám proces psaní.

Mají vaše skladby nějaké společné téma?

Patrně ano: afekt a sdělení.

Je známo, že mladí umělci se snaží přiblížit vážnou hudbu svým vrstevníkům, a to buď modernizací této hudby, nebo osobitou vizáží. Jak se díváte na tento trend?

Víceznačně. Byl jsem u počátků multimediálních projektů souborů DAMA DAMA i Ensemble Damian a pamatuji také ještě Pavla Šporcla bez šátku. Přestože estetika DAMA DAMA i Ensemble Damian se vzájemně diametrálně liší, oba soubory míří skrze ono „odění“ k jakémusi celistvému impactu, který má posluchače-diváka jednoznačně uchvátit. Naproti tomu Šporclův šátek plní jinou funkci. Má být jakýmsi odlišujícím znamením fungujícím jako naruby převrácený rituální úbor (místo fraku sváteční rifle, místo romantické hrůvy šátek), jenž je konfrontační, ale zároveň také otevřeně tradiční: sice provokuje posluchače svou zdánlivou nepatřičností, ale současně odkazuje k tradici Nigela Kenedyho nebo Kronos Quartetu. Ten šátek klade akcent na interpreta, nikoli

provedení, koncertní událost nebo prezentaci díla. Nesouvisí ani s pojetím, ani interpretací. Je čímsi souběžným, co má naznačit Fiedlerovo pověstné překonání rozdílů mezi vznešeným a masovým. Ve skutečnosti však ten rozdíl jen potvrzuje. Je překvapivé, že ještě na počátku 21. století může šátek působit v koncertním sále tak konfrontačně. Zdá se, že takový prvek funguje spíš jako upoutávka na interpreta, (podobně jako Saudkovy údajné zástupy milenek), než jako prostředek ke zpřístupnění vážné hudby. Myslím, že to je také důvod, proč jej Pavel Šporcl nosí.

Kromě hudební praxe se zabýváte také hudební teorií a historií. Jaké téma vás nejvíce zajímá?

Právě jsem dokončil disertaci o způsobu používání pojmu postmoderna v německé muzikologii. Celá práce je o tom, jak z dezinterpretací vznikají pozdější „objektivní“ teoretické reflexe. Snažím se v ní ukázat na způsoby používání slova postmoderna v hudebním prostředí a na to, jak je pojem ideologizován a posunutě interpretován, zejména pak naznačovat taktiky, které jej sice zdánlivě kotví nejružnějšími prostředky, citacemi, historickými odkazy atd., ve skutečnosti však mnohé upravují a modifikují k obrazu svému. Je to takový malý pokus o demytizování některých metodologických praktik.

Za rozhovor poděkovala

A. Novobilská

DĚNÍ KOLEM NÁS**Co je to antrax – původ, výskyt, hrozba**

Antrax je příkladem onemocnění, které bylo nejdříve popsáno u velkých domácích zvířat a které příležitostně postihuje člověka náhodným kontaktem s infikovanými předměty. Původcem je sporulující (tvorící výtrusy, pozn. red.) tyčkovitá bakterie *Bacillus anthracis*, rozšířená všude na světě, méně v průmyslových zemích. Po zavedení očkování do veterinární praxe se její výskyt podstatně omezil na teplé oblasti s rozšířeným pastevectvím (Afrika, střední Asie, jižní Amerika). Rezistentní spory (výtrusy, pozn. red.) tvoří pouze ve vnějším prostředí. Samo onemocnění vyzubuje hrůzu, zejména v asociaci s bakteriologickou válkou.

Z několika důvodů je antrax velmi významné a zajímavé onemocnění známé od starověku. Uspokojující popisy lézí (poruch, poškození, pozn. red.) u lidí i zvířat jsou staré asi dvě stě let. *Bacillus anthracis* byl první mikroorganismus, který byl určen jako etiologický původce infekční choroby. Byl objeven Rayerem v krvi infikovaných ovcí roku 1850 a experimentální přenos choroby byl prokázán Davinem v roce 1863. Koch (1887) popsal izolaci a kultivaci tohoto organismu, tvorbu spor, vyvolání choroby u pokusných zvířat a vyléčení organismu z experimentální infekce. Tyto klasické pokusy představovaly podstatný pokrok v chápání antraxu a poskytl základní představy a metody pro rychlý vývoj lékařské bakteriologie. Imunizace zvířat oslabenými živými vakcínami byla zavedena Pasteurem a terénní pokus, provedený v Pouilly-le-Fort v roce 1881, potvrdil účinnost této metody. Následující široké používání vakcín poskytl významný popud k brzkým výzkumům v oboru imunologie.

Člověk je k antraxu relativně rezistentní. K infekci *Bacillus anthracis* dochází kůží, dýchacími cestami nebo trávicím traktem. Klinické formy antraxu jsou pak určovány konkrétní branou vstupu. Při průniku bakterií do kůže poraněním vzniká kožní forma – uhlák (odumření tkáně, tmavý příškrvavý v centru, lem puchýřků a otoku). Při vdechnutí spor se vyvíjí zánet plic (nemoc tridící vlny), při požití masa infikovaných zvířat může vzniknout dnes vzácná střevní forma. U všech forem se bakterie mohou dostat do krve a vést k selhání oběhového a dýchacího systému končícího náhlou smrtí postiženého.

V přirozených podmínkách života jsou citliví divoče žijící i domácí byložravci. Po infekci kontaminovanou

pastvou onemocní většinou septickou formou. Spory se na zamořených pastvinách dostanou do těla shrubými stvoly, které zřejmě napomáhají vzniku infekce poraněním trávicího ústrojí. K infekci také dochází inhalací prachu. Stejně jako u člověka vzniká poraněním kůže forma kožní.

Patogenita *Bacillus anthracis* závisí na dvou vlastnostech: schopnosti tvorby pouzdra inhibujícího fagocytózu a produkce komplexu toxinů, jejichž hlavní účinek spočívá ve zvýšené propustnosti cév vedoucí k popsanému organovému selhání.

Klinická diagnostika epidemického výskytu je poměrně snadná, rovněž laboratorní postupy vedoucí k rozpoznání mikroba sledují standardní bakteriologické principy. Lékem volby je penicilin, je však možné použít řadu dalších antibiotik. Nejčastější příčinou selhání léčby je dlouhý interval do jejího zahájení.

***Bacillus anthracis* jako biologická zbraň**

Následkem pokusů s biologickými zbraněmi obsahujícími spory *Bacillus anthracis* byl v letech 1942–1943 uměle zamořen malý neobydlený ostrov Gruinard na severozápadním pobřeží Skotska. Pokus prokázal, že taková zbraň je reálná, neboť ovce chované v ohradách nedaleko od místa experimentu uhynuly během několika dní. Sondy pak ukázaly, že spory se zamořena rozsáhlá oblast ostrova o rozloze asi tří hektarů. Podle propočtů je zřejmé, že pokud by se oblast ponechala svému osudu, byla by pro chov ovcí dalších 70 let nebezpečná. V 80. letech byla oblast ošetřena spálením vegetace a postříkem 5% formaldehydem. V roce 1987 byl pozemek prohlášen za zbvavený antraxu a ovce se mohly pást bez rizika.

Uvedený příklad si dovoluji ponechat bez komentáře.

Doc. D. Koukalová,
Ústav mikrobiologie LF UP

ZEPTALI JSME SE ZA VÁS**Kde se mohou v případě ohrožení ukryt zaměstnanci UP?**

Na to jsme se zeptali **Vladimíra Blumy**, vedoucího Oddělení civilní ochrany UP:

Na Univerzitě Palackého je pět stálých krytů, které jsou tlakově odolné, mají vlastní vzduchotechniku a zabezpečují tedy delší přežití. Čtyři z nich jsou na kolejkách UP (dva na kolejkách 17. listopadu a dva na Šmeralových kolejkách), jeden je na Teoretických ústavěch LF UP. Pak existují protiradiční úkryty. Těmi mohou být po menších úpravách každé sklepní prostory.

S evakuací se v současné době nepočítá.

-red-

Vylučuje věda zárazy? Věda a priori nevylučuje nic, já jsem připraven poslouchat příběh o setkání UFO na poli u Kardašovy Řečice s naprostou chutí, bude-li ten příběh řádně dokumentován, to znamená, že nebude poplaven intelekt. ... Vědecká mysl je schopna přijmout cokoli, ale dokažte to, nebo se o to alespoň pokuste. Jiný přístup neuznávám.

R. Zahradník

STUDENTSKÁ RUBRIKA

Sladká Francie aneb Nous sommes ici! //I/

Nadplán aneb Jak žijí mniši?

Zažili jsme však ještě něco, na co mnozí z nás určitě nikdy nezapomenou. Měli jsme totiž jedinečnou příležitost navštívit dosud funkční klášter trapistů (větve cisterciáků) v Dompierre-sur-Besbre, a tu jsme si nenechali ujít. V klášteře žije asi 60 mnichů, z toho 15 Čechů, kteří nás velmi vlídně přijali. Dostalo se nám cti účastnit se večerních nešpor a kompletáře, dokonce pro nás uspořádali ne večeři, ale vskutku bohatou hostinu. Přesto myslím, že na nás nejvíce zapůsobilo to, jak se k nám chovali, jakým způsobem mluvili o sobě a o svém životě v klášteře, a utkvěly v nás nepopsatelné pocity vyvolané kontaktem s lidmi, kteří jsou živoucím mostem mezi soudobým světem (o němž se mimochodem hodně zajímají) a starodávným řádem uchovávaným v nezměněné podobě od středověku až podnes. Odjžděli jsme odtud v prapodivném pohnutí a za hřmění a blýskání přicházející bouřky – jako by nás vyháněla z místa, kam prostě nepatříme...

Plánky a pláňata aneb Mimo plán...

Vy si teď asi myslíte, že jsme celých jedenáct dní nedělali nic jiného, než že jsme byli od rána do večera v zajetí katedrál a jejich příjemného stínu! Tak to vás asi zklamalo, museli jsme si samozřejmě užít i ostatních požitků, které Francie nabízí, no ne? V burgundském Beaune jsme vnikli do ukázkového francouzského vinného sklepa a tam jsme zjistili nejen to, jak se burgundské víno vyrábí a skladuje, ale především to, jak má vypadat jeho správné ochutnávání a vychutnávání (což jsme pak v průběhu cesty mohli ještě několikrát náležitě ocenit). Kromě toho jsme – ač se to zdá skoro neuvěřitelné – měli k dispozici i nějaký volný čas, a ten každý využil po svém. Někdo konverzaci s opilymi Francouzi, kterým naše čeština nevadila, někdo koupáním, někdo olupováním místních zahrádek o první třešně... Našli se i odvážlivci, kteří toužili poznat městečko, u něhož jsme kempovali, a ti vyráželi pozdě večer či velmi brzy ráno, ještě před odjezdem, na objevné cesty. Nutno podotknout, že se vždy raději nadšeli krásou dochovaného středověkého jádra městečka či okolní přírody, a jejich nadšení neopadalo ani tehdy, když zjistili, že kemp je dávno nenávratně uzamčen a do vlastního stanu budou muset přes plot...

Neplánované?

Ještě jedna kapitola našeho pobytu ve Francii určitě stojí alespoň za stručnou zmínku – víkendová

Paříž. Společně jsme absolvovali prohlídku klášterní katedrály Saint Denis, první skutečně programové stavby gotického slohu, Sainte-Chapelle Ludvíka VII., o jejichž křehkých vitrážích snad není třeba vůbec hovořit, a La Conciergerie, bývalou královskou strážnici a později proslulé vězení Marie Antoinetty a dalších.

Poslední soud (gotický portál, Chartres)

Plán zbývajících víkendových časů byl na nás samých a závisel na našich osobních zájmech. A zájmy se opravdu dost různily: pařížské restaurace a jejich speciality, Eiffelovka, Sorbonna, ryze moderní čtvrť La Défense, Versailles, Louvre, obchodní bulváry, umělecký Montmartre, hřbitovy... Neděle, protože byla právě první v měsíci, znamenala zdarma otevřená muzea. Téhle původně neplánované možnosti využili snad všichni, aby uviděli slavnou Monu Lisu, Rodinovy sochy, impresionistické malířství či vytužené starověké památky. A na závěr této kapitoly ještě jedna kontrolní otázka pro vás: Víte, že v Paříži nestojí jenom Eiffelovka, ale i socha Svobody? Jestli ne, určitě si nenechte ujít Paříž z paluby proslulých „ba-

teaux-mouches“. Možná objevíte na obou březích Seiny i jiné architektonické skvosty...

A nakolik se nám podařilo plán splnit? aneb Testování plánu

Na závěr nás samozřejmě čekal jakýsi test toho, co jsme se dozvěděli, čeho jsme si všimli, co nám opravdu utkvělo v paměti. Že toho nebylo málo, to jsme se přesvědčili na vlastní kůži. A že jsme se naučili za necelé dva týdny nesrovnatelně víc než za celý semestr, to koneckonců můžete posoudit i vy. Co byste odpověděli třeba na takovéto otázky? (správné odpovědi v závorkách): „Která katedrála ve Francii se honosí tím, že jí výška hlavní loď řadí na druhé místo?“ (Tak takových jsme objevili celkem šest, protože co český průvodce či odborná publikace, to jiný údaj a jiná katedrála!) „Kolik katedrál snese jeden člověk za dobu podobné exkurze?“ (Odpovědi jednotlivců se lišily v závislosti na osobních zájmech – antika X druhá světová válka X In vino veritas...) „Kde jsme spali čtvrtou noc exkurze? (V kempu v Dompierre-sur-Besbre na fotbalové tribuně, za hromující bouřky) „V kolik hodin vstávají ráno mniši?“ (V půl čtvrté, stejně jako my!!!) „Vidí se na zdi a pípá to. Co je to?“ (Odpověď podle fantazie – např. mobilní ručník apod.)

Tak už mi věřte, že to byla opravdu historická škola života?

A protože zpáteční cesta domů přes Německo probíhala v noci a loučení je navíc pokadě trochu smutné, raději tuto kapitolku vynechme. I tak je vždy těžké zprostředkovat druhým to, co sami zažíváme, ty obrovské neopakovatelné chvíle, prchavé postřehy, jemné dojmy... Celá tato krátká zpráva je jen vnějším obalem toho, co jsme si z krásné Francie odvezli. Pevně věřím, že takových nesdílitelných vzpomínek nosí teď v sobě každý z nás – úplně neplánované! – velkou a nevyčerpatelnou pokladnicí. A víte co? Nechte si to radši od někoho vyprávět ústně...

L. Libalová, FF UP, foto J. Kopic

Diskuse, názory, ohlasy

Dilema

Doc. Nauš se v závěru své odpovědi na anketní otázku „Proč jste se rozhodl(a) pro dráhu univerzitního pedagoga?“ dotkl trvalého dilematu vysokoškolských pedagogů (viz ŽUP 4/10–11). Jsou placeni za to, že vyučují, ale hodnoceni za výsledky své vědecké a výzkumné, respektive umělecké práce. Žádá se po nich, aby nejen předávali své znalosti a dovednosti studentům, ale aby také přispívali k rozvoji svého oboru novými, původními poznatky a dokládali to svými publikacemi a jejich ohlasy v odborné literatuře. Asi třetina VŠ pedagogů to podle mezinárodního průzkumu nevyhovuje, protože nemají vědecké ani výzkumné ambice. Jak víme, je to však nutná podmínka akademické kariéry a zároveň kritérium úrovně školy univerzitního typu, od kterého nelze ustoupit bez ztráty „vysokosti“ školy.

Kde se můžeme přihlásit?

Jedním z podmětů protestního shromáždění bylo upozornění na slabou organizovanost akademické obce v odborovém hnutí. Odboráři z univerzity sice protesty podpořili, ale jinak je jejich činnost takřka neviditelná. Alespoň se potvrdilo, že odborová organizace na univerzitě existuje a nemusí se zakládat, stačí pouze vstoupit. Proto se ptám za sebe i další kolegy, kde se můžeme přihlásit. Mimo jiné se totiž blíží termín vyjednávání o nové kolektivní smlouvě. Jak na svých webových stránkách píší odbory lékařů (LOK), od kterých se máme co učit, neuzavřená

Zákon neukládá, aby vysokoškolský pedagog konal obě činnosti – výzkum a výuku – současně a každodenně. Hodně záleží na vedoucím pracoviště, jak tyto činnosti zorganizuje a účelně rozdělí, komu z učitelů určí větší penzum výuky a koho uvolní spíše jenom na výzkum, neboť je zrovna ve fázi, kdy se mu daří získávat publikovatelné výsledky, má grant a v tisku další své práce. Na největší potíže narážejí ovšem přednostové klinik, pro které je pochopitelně hlavní činnost léčebněpreventivní u lůžka pacienta, na ambulanci a na operačním sále. Učitel klinického oboru aby se pak roztržil. Řešení je asi opravdu pouze ve specializaci – dočasně nebo celoživotní, tak jak je tomu jinde ve světě.

M. Hejtmánek

kolektivní smlouva je lepší než smlouva nevýhodná. Neuzavřená kolektivní smlouva je také nutným předpokladem legálního vyhlášení odborářské stávky. Domnívám se, že takový krok není mýlen proti vedení univerzity, ale je jedním z dalších argumentů pro vyjednávání s MŠMT. Navíc je to možnost pro definování takových mzdových požadavků, které budou odpovídat kvalifikačním požadavkům a náročnosti naší práce, a nikoliv bídnému ekonomickému stavu univerzity, tak jak tomu bylo dosud.

L. Ptáček, Ph.D., FF UP

... A PŘÍŠTÍ TÝDEN...

30. ŘÍJEN

Katedra sociologie a andragogiky FF UP, učebna č. 3, 11.30 hod.: Hodnoty judaismu a současnost. Pořádá Katedra sociologie a andragogiky FF UP.

Britská rada, Křížkovského 14, Olomouc, místnost 204, 16.30 hod.:

Anglický klub uvádí Simona Gilla (Pdf UP), nejúspěšnějšího přednášejícího Otevřeného anglického klubu střediska Britské rady v Olomouci. Téma jeho přednášky je zatím utajeno a dozví se ho pouze ti, kteří se přijdou na letošní poslední Anglický klub podívat. Vstup zdarma.

31. ŘÍJEN

U-klub, 20 hod.: Plastic People of the Universe. Pořádá U-klub.

1. – 3. LISTOPAD

Slušovice: XII. celostátní foniatrické dny E. Sedláčkové. Pořádá Česká společnost otolaryngologie a chirurgie hlavy a krku, ORL klinika LF UP. Společensví pro studium hlasu a řeči při LF UP, Konferenční servis UP.

-red-